

4. Zdravotní péče

V této kapitole se nacházejí data zjišťována Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS), např. z Registru hrazených zdravotních služeb a společného zpracování dat ČSSZ a ČSÚ v publikaci Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice.

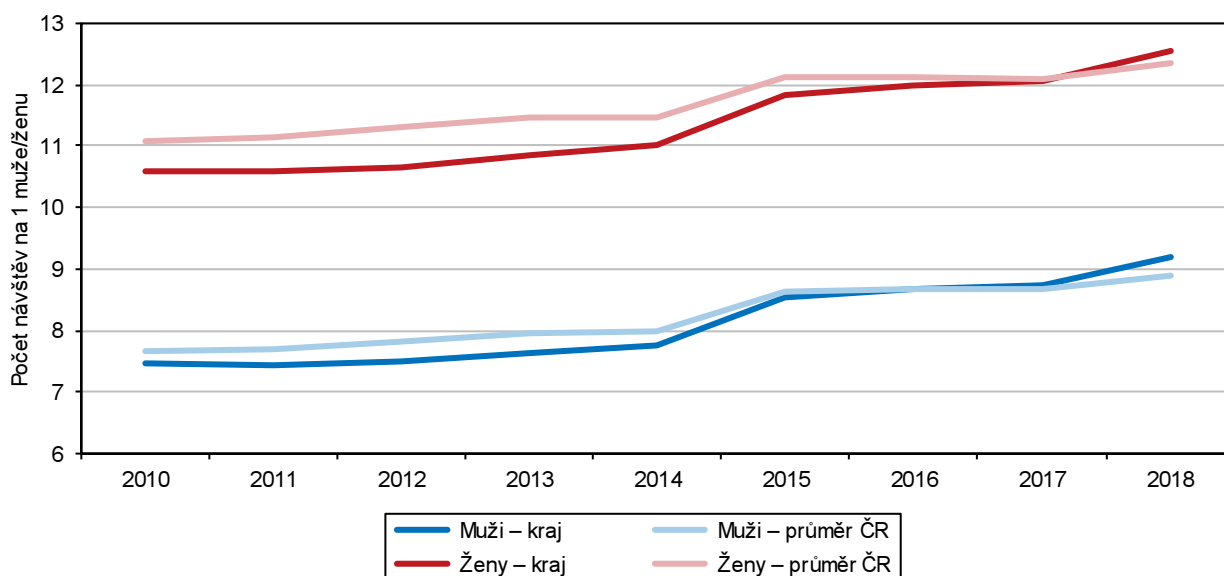
Zdravotní stav

Zdravotní stav člověka zahrnuje tělesnou a duševní stránku lidského života. Samotný pojem zdraví můžeme vymezit jako absenci nemoci. Více se však využívá definice Světové zdravotnické organizace (WHO), která chápe zdraví jako stav úplné fyzické, psychické a sociální pohody. O zdraví obyvatel Zlínského kraje podle posledních dostupných informací k 31. 12. 2017 pečovalo 2 326 lékařů ve státních i nestátních zařízeních, 790 zubařů, 5 364 zdravotnických pracovníků nelékařů (střední zdravotnický personál). V kraji bylo 10 nemocnic s více jak 2 800 lůžky. Dále pak 289 samostatných ordinací praktického lékaře pro dospělé, 110 samostatných ordinací praktického lékaře pro děti a dorost, 349 stomatologických ordinací, 67 gynekologických ordinací a 436 samostatných ordinací odborného lékaře specialisty. Na jednoho lékaře připadlo 251 obyvatel.

Počet návštěv v zařízeních ambulantní péče během posledních pěti let stoupal jak u mužů, tak i u žen. U mužů v roce 2018 připadlo 2,23 návštěv praktického lékaře pro dospělé (v přepočtu na 1 obyvatele). V mezikrajském porovnání to byl druhý nejvyšší počet hned po Libereckém kraji (2,31). U žen to bylo 2,59 návštěv a v porovnání mezi kraji to byl třetí nejvyšší počet (Liberecký kraj 2,78 a Ústecký kraj 2,68). Průměr celé České republiky byl u mužů 2,05 návštěv a u žen 2,41.

Návštěvy (kontakty) v zařízeních ambulantní péče na 1 obyvatele podle pohlaví ve Zlínském kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Návštěvnost v zařízeních ambulantní péče na 1 obyvatele byla dlouhodobě v kraji pod republikovým průměrem. Až v roce 2016 nastal zlom, kdy se návštěvnost těchto zařízení u mužů vyrovnala s průměrem ČR. U žen došlo k tomuto vyrovnání až o rok později, tedy v roce 2017. Při návštěvnosti ambulantních specialistů se průměr kraje začal vyrovnávat průměru celé ČR až v roce 2018, a to u obou pohlaví.

Ambulantní péče podle vybraných odborností a pohlaví

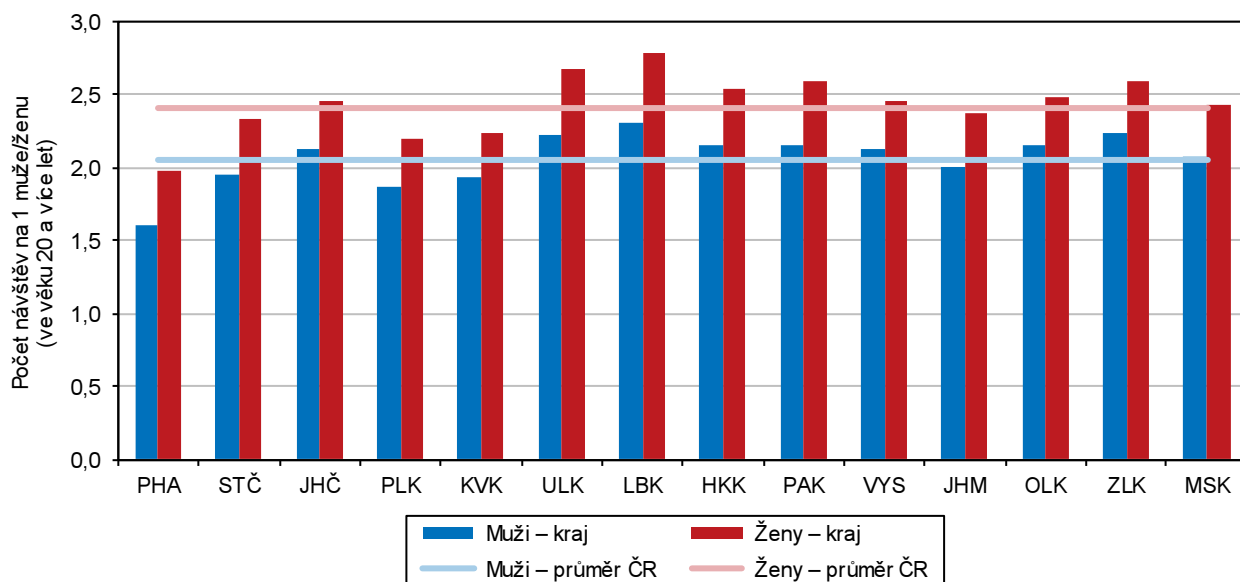
Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

	Návštěvy (kontakty) v zařízeních ambulantní péče na 1 obyvatele				
	2010	2012	2014	2016	2018
Muži					
Celkem	7,47	7,50	7,75	8,68	9,20
z toho					
praktický lékař pro dospělé (20+)	1,24	1,29	1,34	2,13	2,23
praktický lékař pro děti a dorost (0-19)	1,93	1,90	1,81	1,79	1,88
praktický zubní lékař	1,55	1,57	1,60	1,64	1,64
ambulantní specialisté celkem	4,11	4,08	4,26	4,46	4,79
rehabilitace (fyzioterapeut)	0,42	0,44	0,46	0,52	0,60
Ženy					
Celkem	10,59	10,67	11,01	11,97	12,54
z toho					
praktický lékař pro dospělé (20+)	1,47	1,57	1,64	2,50	2,59
praktický lékař pro děti a dorost (0-19)	1,97	2,04	1,91	1,89	1,95
praktický zubní lékař	1,79	1,80	1,84	1,86	1,88
ambulantní specialisté celkem	6,67	6,60	6,83	6,95	7,29
rehabilitace (fyzioterapeut)	0,57	0,60	0,65	0,77	0,90

Ženy ve Zlínském kraji navštěvovaly ambulantní specialisty častěji než muži. Během pěti let návštěvnost těchto specialistů u žen vzrostla o 0,62 na 7,29 návštěv v roce 2018. U mužů byl nárůst vyšší, a to o 0,68, ale průměrný počet návštěv specialistů za loňský rok byl 4,79. K nejvyššímu nárůstu během pěti let došlo u návštěv žen ordinací praktických lékařů, a to o 1,12. U mužů byl tento nárůst nižší, a to o 0,99 návštěv. K nepatrnému poklesu došlo u obou pohlaví při návštěvnosti praktického lékaře pro děti a dorost (0-19 let). Tento pokles mohl být dán demografickou situací ve Zlínském kraji.

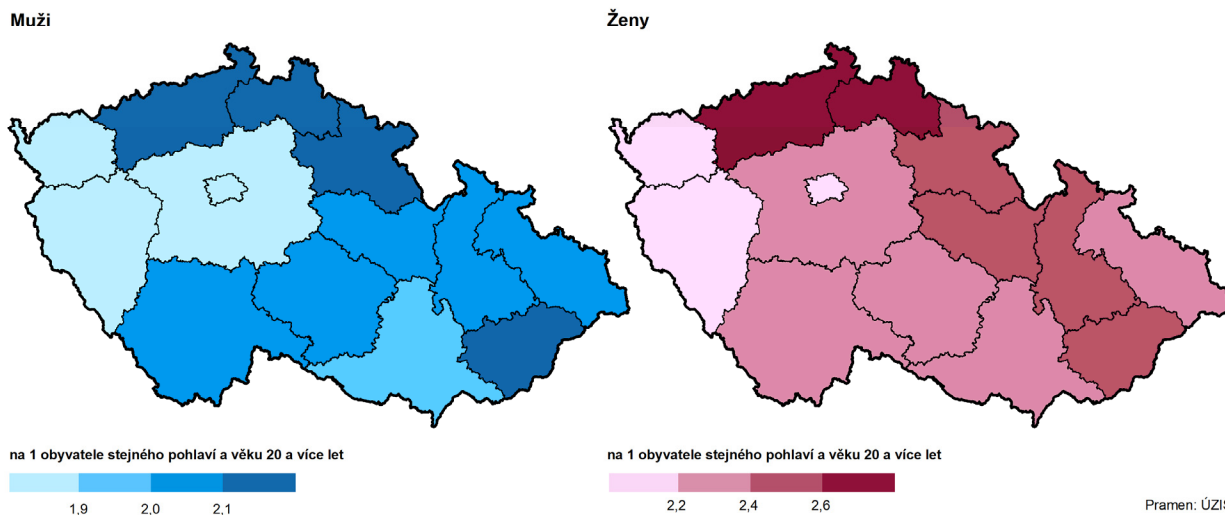
Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických lékařů pro dospělé na 1 obyvatele podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2018

Pramen: ÚZIS

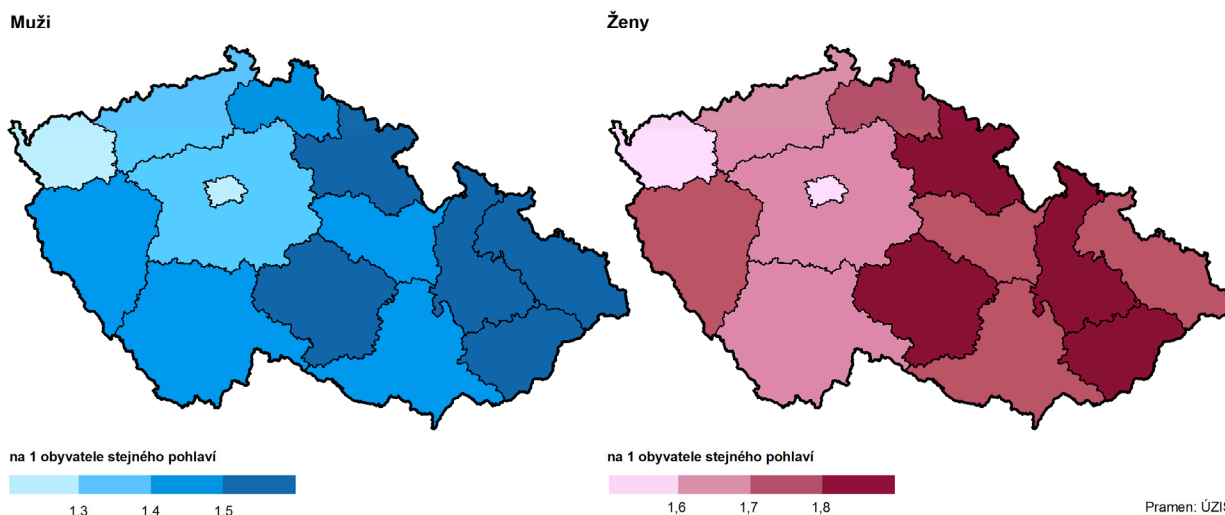
Podle ukazatele návštěvnosti rehabilitací nebo fyzioterapeutů lze konstatovat, že stále více obyvatel trpí problémy s pohybovým aparátem. Je patrné, že počet návštěv v těchto zařízeních na 1 obyvatele ve Zlínském kraji roste stejně jako v celé ČR.

Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických lékařů pro dospělé podle pohlaví a krajů (průměr let 2016–2018)

V návštěvnosti praktických zubních lékařů byl náš kraj na prvním místě v ČR. To znamená, že počet návštěv na tisíc obyvatel byl nejvyšší ze všech krajů (muži 1,64 návštěv a ženy 1,88). Naopak nejméně k zubaři chodili obyvatelé Hlavního města Prahy (na muže připadlo 1,25 návštěv a na ženy 1,50).

Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických zubních lékařů podle pohlaví a krajů (průměr let 2016–2018)

Spousta lidí trpí chronickým onemocněním. Mezi nejčastější chronická onemocnění patří hypertenzní nemoci, ischemické srdeční nemoci, cévní nemoci mozku a diabetes. Nejvíce obyvatel našeho kraje trpělo hypertenzní nemocí. Tento trend je v pětiletém období téměř neměnný. V roce 2014 tímto onemocněním trpělo více jak 54 tis. mužů a 64 tis. žen. Během pěti let došlo u mužů k nárůstu tohoto onemocnění o 15,9 %, u žen o 8,4 %. Ischemickými nemocemi srdečními trpělo v roce 2014 více jak 19 tis. mužů a 20,5 tis. žen. Během sledovaného období došlo k poklesu tohoto onemocnění u obou pohlaví (muži pokles o 9,4 %, ženy pokles o 21,4 %). Cévními nemocemi mozku trpělo v roce 2014 bezmála 7 a půl tisíce mužů a přes 9 tis. žen. Během pěti let došlo u mužů k nárůstu onemocnění o 0,4 % a naopak u žen k poklesu o 6,8 %. Diabetem trpělo v roce 2014 přes 55 tis. obyvatel kraje, z toho 46,6 % mužů a 53,4 % žen. Během let jejich počet vzrůstal u obou pohlaví. Nejvíce u mužů a to o 7,7 % (u žen pouze o 1,4 %).

Pacienti s vybraným chronickým onemocněním

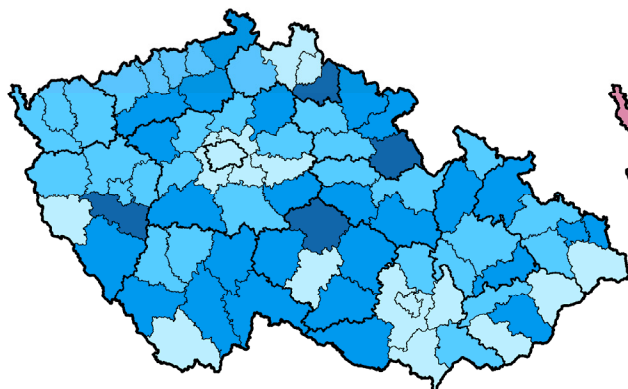
Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

na 1 000 obyvatel

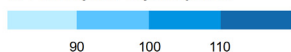
	2014	2015	2016	2017	2018
	Muži				
hypertenzní nemoci	189,6	213,3	218,8	222,4	220,3
ischemické nemoci srdeční	66,7	69,4	69,9	64,2	60,6
cévní nemoci mozku	25,3	25,5	26,0	25,3	25,4
	Ženy				
hypertenzní nemoci	215,2	236,6	240,3	240,2	234,9
ischemické nemoci srdeční	68,7	69,2	68,6	60,0	54,4
cévní nemoci mozku	30,7	31,5	30,9	30,2	28,8

Léčení diabetici podle pohlaví a okresů (průměr let 2016–2018)

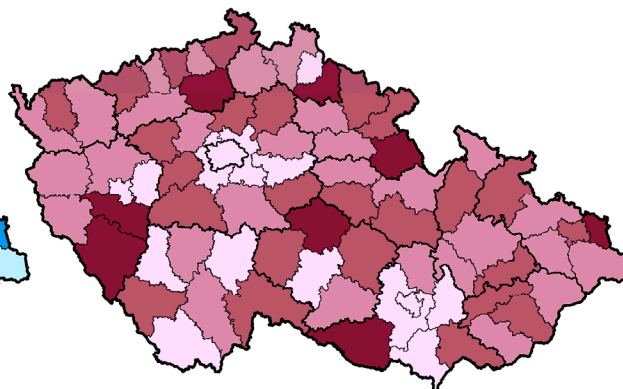
Muži

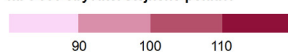
na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

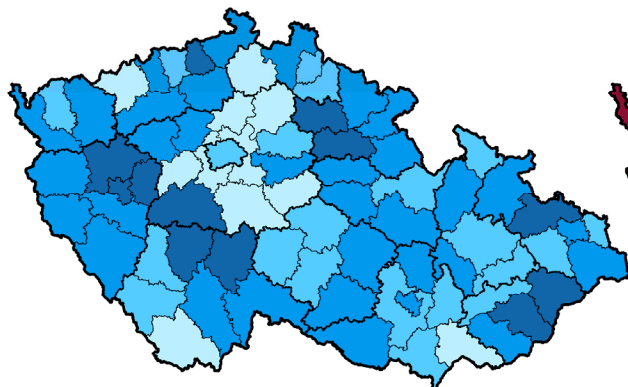

Pramen: ÚZIS

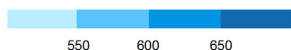
Zhoubné novotvary představují čtvrtinu všech úmrtí v ČR a druhou nejčastější příčinu smrti po kardiovaskulárních onemocněních. Data o incidenci zhoubných novotvarů nebo výskytu chronických onemocnění jsou převzata z Národního registru hrazených zdravotních služeb (NRHZS) – jedná se tedy o data zdravotních pojišťoven. Ve všech grafech a kartogramech je dělení dle kraje, okresu bydliště pacienta (ne zdravotnického zařízení).

Incidence zhoubných novotvarů podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

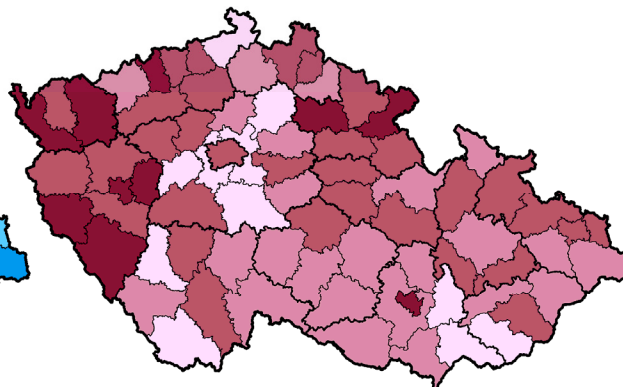
Muži

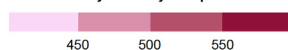
na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

Ženy

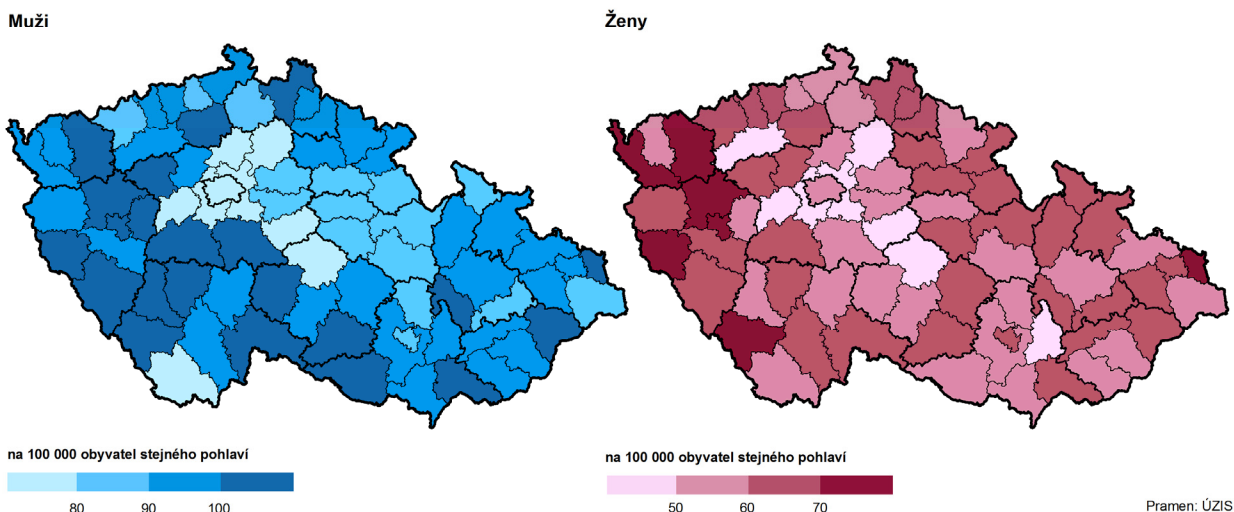
na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

Pramen: ÚZIS

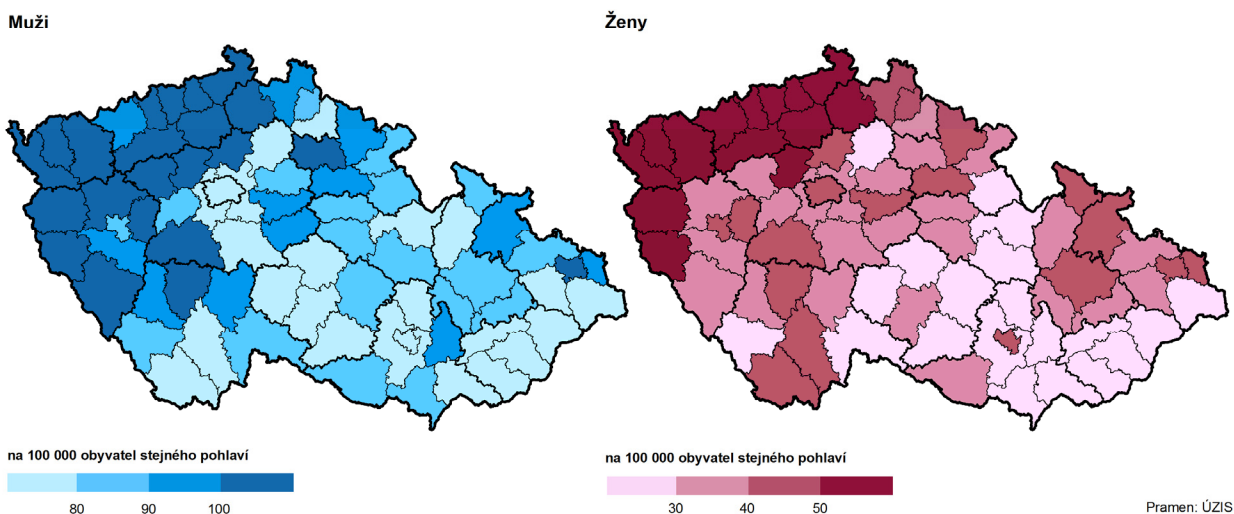
Počet nových případů zhoubných onemocnění nebo-li incidence stále stoupá. V roce 2016 bylo nově hlášeno bezmála 100 tis. případů, z toho 51,2 % u mužů a 48,8 % u žen. Ve Zlínském kraji jich bylo více jak 5 tis. (52,5 % mužů a 47,5 % žen). Nejvíce obyvatel onemocnělo ve věku 56 až 69 let (587), z toho 366 mužů a 221 žen. V pětiletém věkovém rozmezí byl zaznamenán vysoký nárůst výskytu onkologicky nemocných mezi roky 55 až 59 let. Tento nárůst činil 70,1 % oproti věkové skupině 50 až 54 let. U mužů v té samé věkové skupině nárůst činil 78,8 %, u žen činil 60,8 %.

Incidence zhoubného novotvaru tlustého střeva a konečníku podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

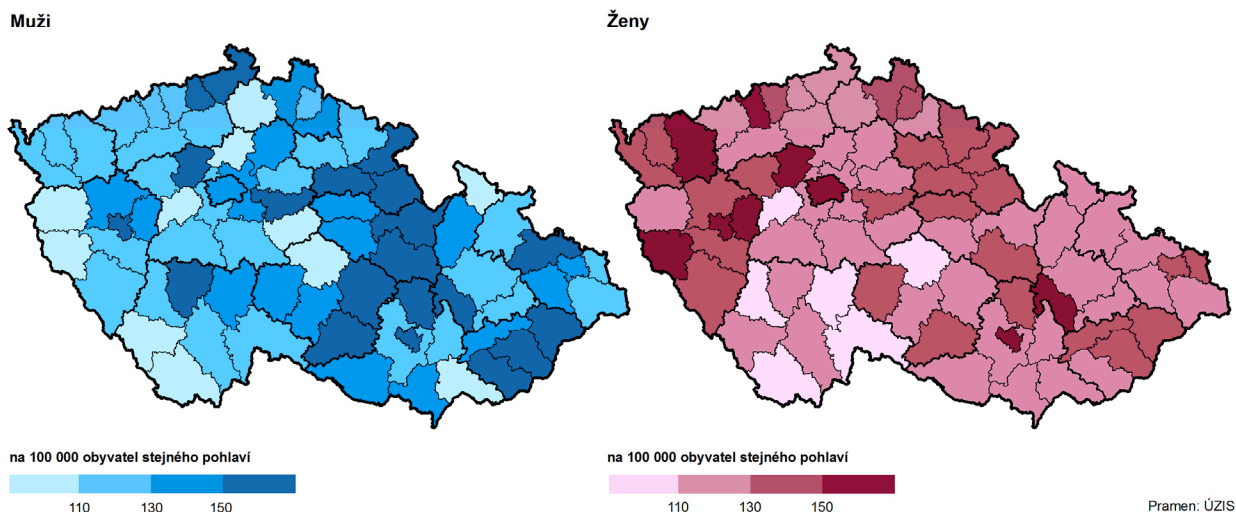
Podívejme se teď na vybrané druhy zhoubného onemocnění v rozdělení na muže a ženy. Říká se, že jsme na špičce v Evropě s výskytem rakoviny tlustého střeva a konečníku (C 18 – C20). Toto onemocnění u mužů, ale taky u žen věkem neklesá a přírůstky onemocněných jsou zaznamenávány až do vysokého věku. U mužů bylo průměrně v letech 2012–2016 hlášeno 97,6 onemocnění na 100 tis. mužů. V porovnání mezi kraji to byl 5. nejvyšší výskyt. Nejhuře na tom byli muži v Plzeňském kraji (107,4 nově hlášených případů), naopak nejlépe v Hlavním městě Praze. Ženám v kraji bylo v letech 2012-2016 diagnostikováno zhoubné onemocnění tlustého střeva a konečníku v 60,7 případech na 100 tis. žen, což bylo více než průměr za celou republiku (59,7 případů) a mezi kraji to byl 7. nejvyšší výskyt.

Incidence zhoubného novotvaru průdušek, průdušnice a plic podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

Zhoubným novotvarem průdušek, průdušnice a plic (C 33 a C34) onemocnělo v kraji mezi lety 2012–2016 65,3 mužů a 25,2 žen na 100 tis. obyvatel. Nejčastější výskyt tohoto onemocnění u mužů byl zaznamenán v kraji Ústeckém (111,2), Karlovarském (106,9) a Plzeňském (98,1). V těchto krajích byly počty mužů, kteří onemocněli zhoubným novotvarem průdušek vyšší, než průměr za celou ČR (85,5). Naopak nejnižší výskyt byl zaznamenán jak u mužů, tak i u žen ve Zlínském kraji (muži 65,3 a ženy 25,2). Nejhůře mezi kraji na tom byly ženy z kraje Karlovarského (65,3 výskytů), Ústeckého (63,0) a dále pak z Hlavního města Prahy (49,2).

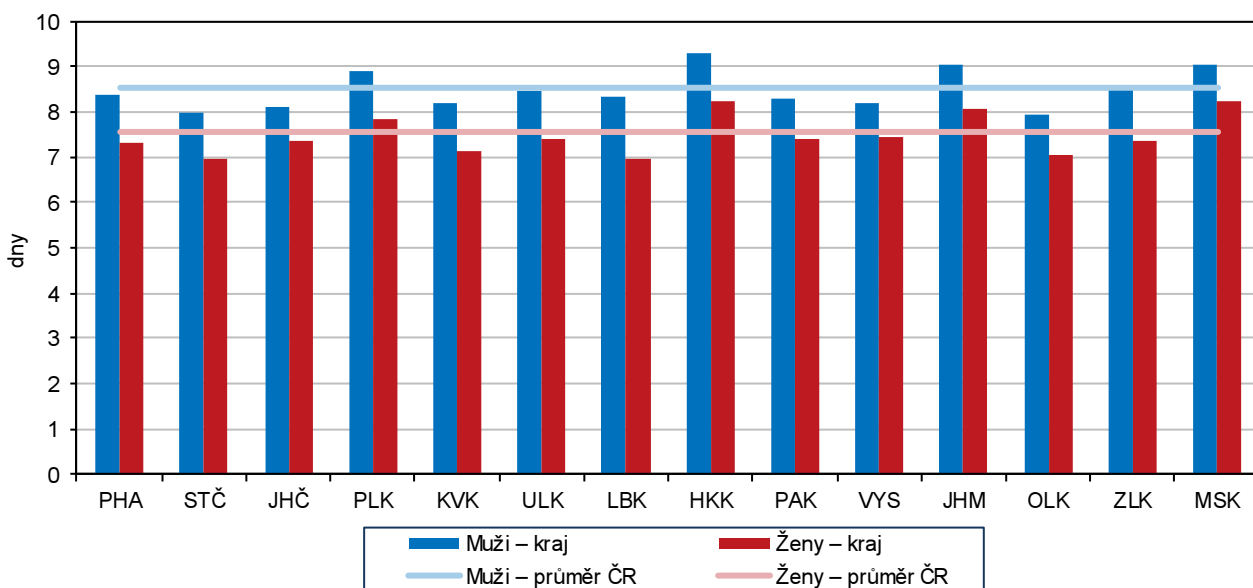
Incidence zhoubného novotvaru prostaty u mužů a zhoubného novotvaru prsu u žen podle okresů (průměr let 2012–2016)

Zhoubný novotvar prostaty u mužů byl v průměru pěti let (2012–2016) v celorepublikovém pohledu nejčastěji diagnostikován ve Zlínském kraji (169,6 případů). Naopak nejnižší výskyt nových případů prostaty na 100 tisíc mužů byl v kraji Karlovarském (115,8) a Libereckém (127,5). Rakovina prsu na 100 tisíc žen se v letech 2012–2016 nejčastěji vyskytovala v Hlavním městě Praze (150,3 případů), dále pak v Plzeňském kraji (148,3) a v Karlovarském kraji (145,1). Nejméně případů bylo zaznamenáno v kraji Jihočeském (111,8 případů). Ženám ve Zlínském kraji bylo diagnostikováno toto onemocnění v 133,0 případech.

Průměrná ošetrovací doba osob hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle pohlaví a krajů v roce 2018

Pramen: ÚZIS

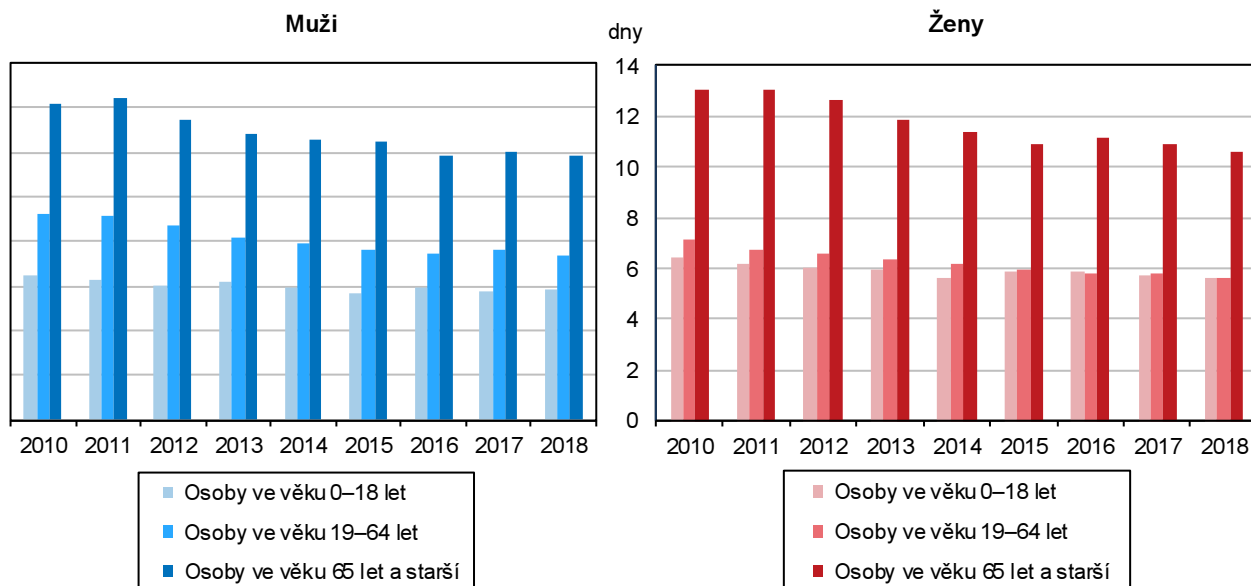

Ve Zlínském kraji v roce 2018 bylo 10 zařízení, poskytující léčebnou péči, péči diagnostickou, přednemocniční neodkladnou, rehabilitační, ošetrovatelskou, kterou nelze poskytnout ambulantně a pro její poskytnutí je nezbytná hospitalizace pacienta. Péče je poskytována v rámci nepřetržitého provozu a dělí se na akutní péči intenzivní, která je poskytována v případech náhlého selhávání nebo náhlého ohrožení základních životních funkcí nebo kdy lze tyto stavy důvodně předpokládat. Akutní lůžková péče standardní je potom poskytována pacientovi jednak s náhlým onemocněním nebo náhlým zhoršením chronické nemoci nebo za účelem provedení zdravotních výkonů, které nelze provést ambulantně.

V roce 2018 bylo v kraji hospitalizováno 78 039 pacientů, z toho bylo 34 707 mužů a 43 332 žen s průměrnou ošetrovací dobou 8,6 dnů u mužů a 7,4 dny u žen. Během let 2012–2018 se tato doba zkrátila. U mužů to bylo o 10,0 % a u žen o 13,0 %. V porovnání s ostatními kraji byla v roce 2018 tato doba u obou pohlaví šestá nejvyšší. Nejdelší ošetrovací dobu celkem měli v Královéhradeckém kraji, a to 8,7 dnů, naopak nejkratší evidovali spolu v Olomouckém a ve Středočeském kraji (shodně 7,4 dny). Republikový průměr (8,0 dnů) byl překročen pouze ve čtyřech krajích (Plzeňském, Královéhradeckém, Jihomoravském a Moravskoslezském).

Průměrná ošetrovací doba osob hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle pohlaví ve Zlínském kraji

Pramen: ÚZIS

Pokud se podíváme na ošetrovací dobu osob s bydlištěm v kraji hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle věku, vidíme, že u obou pohlaví byla nejdelší doba vykázána u osob 65letých a starších. Ve věkové skupině od 19 do 64 let byla delší ošetrovací doba u mužů, než u žen, a to v průměru o 30 %. U osob ve věku 0–18 let byla tato doba delší taktéž u mužů, ale pouze nepatrně (maximálně o 3 % během sledovaných let).

Dočasná pracovní neschopnost

Problematika pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz je závažná a z pohledu hodnocení vývoje v čase také zajímavá nejméně ze dvou důvodů. Ze zdravotního, jelikož souvisí se zdravotním stavem zaměstnanců v návaznosti na určitou pracovní činnost, prostředí, pracovní podmínky, používanou techniku a technologii, bezpečnost a hygienu práce apod. Za druhé z ekonomického důvodu. Vztahuje se totiž k důsledkům nepřítomnosti dočasně práce neschopných v zaměstnání, ke snížení tvorby zdrojů, k čerpání fondu nemocenského pojištění a v neposlední řadě i k vyvolaným nákladům zdravotní péče.

Údaje o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz vycházejí ze společného zpracování dat České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a Českého statistického úřadu (ČSÚ) a jsou publikovány pololetně.

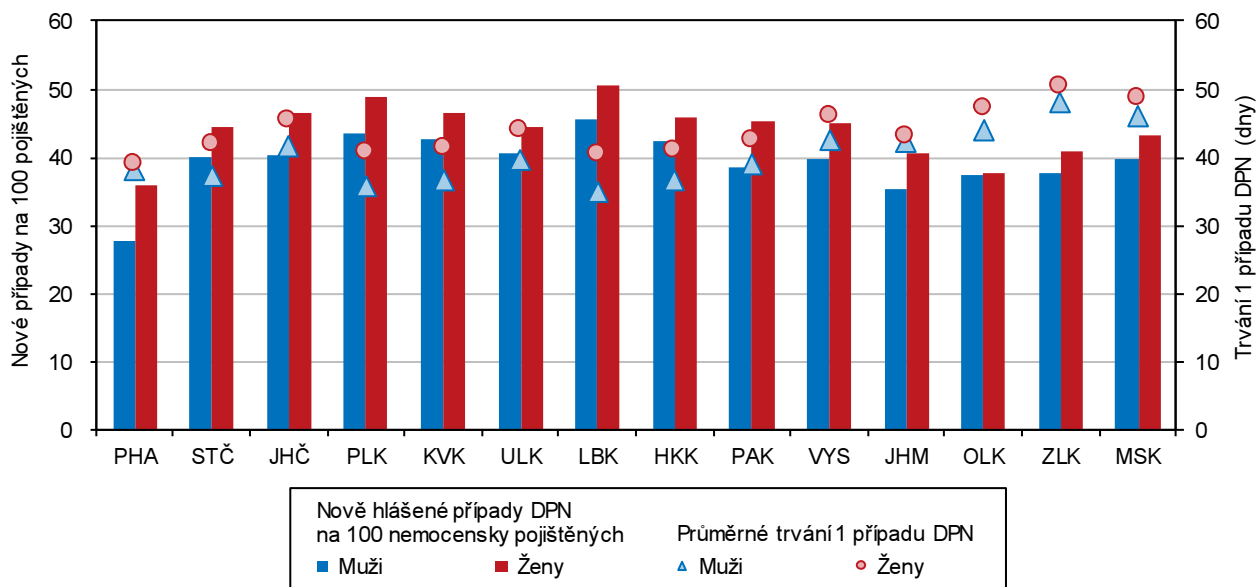

Ve Zlínském kraji bylo v roce 2018 evidováno v průměru 225 082 nemocensky pojištěných osob. To bylo 4,8 % z celkového počtu těchto osob v České republice. Z toho bylo 47,5 % mužů a 52,6 % žen. Během sledovaného období se počet nemocensky pojištěných mužů zvýšil o 2,4 % (o 2 731 osob) a počet žen o 4,9 % (o 4 998). Nejvyšší počet osob nemocensky pojištěných obou pohlaví se v roce 2018 nacházel v Praze, nejnižší v Karlovarském kraji.

Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz na 100 pojištěnců za rok 2018 činil celkem 39,11, což bylo o 1,56 případů více, než za stejnou dobu v roce 2017. Byl to nejnižší nárůst mezi kraji oproti stejnému období v roce 2017. Nejvyšší vzrůst vykázal Karlovarský kraj se zvýšením o 3,97 případů.

Dočasná pracovní ne schopnost (DPN) pro nemoc a úraz podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2018

Pramen: ČSSZ

V průběhu roku 2018 bylo v kraji zaznamenáno 88 027 nových případů dočasné pracovní neschopnosti a během let 2012 – 2018 jejich počet vzrostl o 49,9 %. V mezikrajském srovnání byl nejvyšší nárůst zaznamenán v kraji Olomouckém (67,2 %) a Středočeském (59,0 %). Naopak nejnižší měli v kraji Karlovarském (36,2 %). Z celkového počtu případů dočasné pracovní neschopnosti připadlo 50,5 % (44 421 případů) na muže a 49,5 % na ženy. Z nově hlášených případů bylo 87,1 % způsobeno dočasnou pracovní neschopností pro nemoc, 2,6 % dočasnou pracovní neschopností pro pracovní úraz a 10,2 % ostatními úrazy.

Dočasná pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle okresů v roce 2018

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

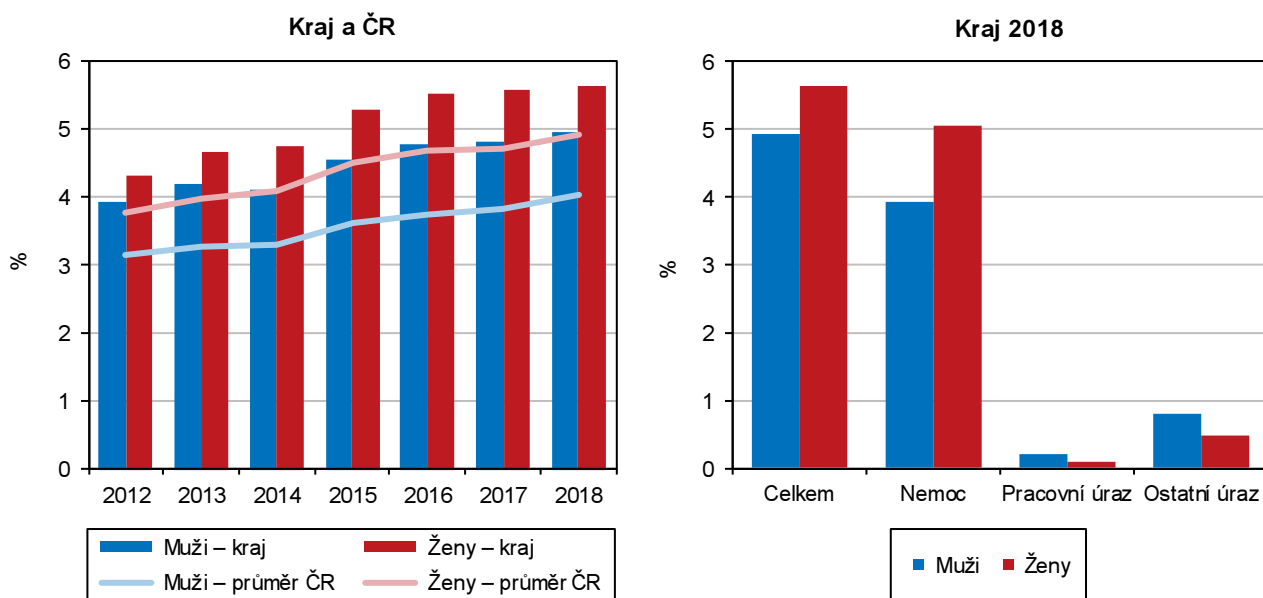
Kraj, okresy	Průměrný počet osob nemocensky pojištěných	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti				Průměrný denní stav dočasně práce neschopných celkem v osobách
		celkem	v tom pro			
			nemoc	pracovní úrazy	ostatní úrazy	
Muži						
Zlínský kraj	118 273	4,95	3,93	0,22	0,80	5 849
Kroměříž	15 472	4,65	3,80	0,19	0,67	720
Uherské Hradiště	27 123	5,54	4,41	0,23	0,90	1 501
Vsetín	27 918	5,24	4,13	0,24	0,87	1 463
Zlín	47 761	4,53	3,58	0,20	0,76	2 165
Ženy						
Zlínský kraj	106 809	5,63	5,05	0,10	0,48	6 017
Kroměříž	17 257	5,28	4,80	0,10	0,38	911
Uherské Hradiště	25 012	6,48	5,77	0,12	0,60	1 621
Vsetín	25 185	6,12	5,46	0,12	0,54	1 541
Zlín	39 355	4,94	4,45	0,07	0,42	1 945

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti představovala v roce 2018 v kalendářních dnech u mužů 48,06 dnů a u žen 50,37 a její délka se neustále zvyšovala. Nejkratší průměrná doba dočasné pracovní neschopnosti byla v Hlavním městě Praze (39,10 u mužů a 38,02 u žen), nejdéle na tzv. neschopence byli pojištěnci ve Zlínském kraji (50,37 dne u mužů a 48,06 dnů u žen).

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti zohledňuje jak celkový počet případů pracovní neschopnosti (jak často lidé do pracovní neschopnosti nastupují), tak i průměrné trvání jednoho případu pracovní neschopnosti (jak dlouho v pracovní neschopnosti zůstávají). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti ve Zlínském kraji v posledních letech rostlo. Od roku 2012 se zvedlo o 28,3 p.b. a na konci roku 2018 dosáhlo celkem 5,272 %, čímž se Zlínský kraj dostal na první příčku mezi kraji. Naopak úplně nejnižší bylo zjištěno v Hlavním městě Praze, a to 3,378 %. Pokud porovnáme tento ukazatel mezi pohlavími, je vidět, že muži marodili o trochu méně než ženy. V roce 2018 u mužů průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti dosáhlo 4,946 %, u žen 5,634 %.

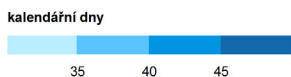
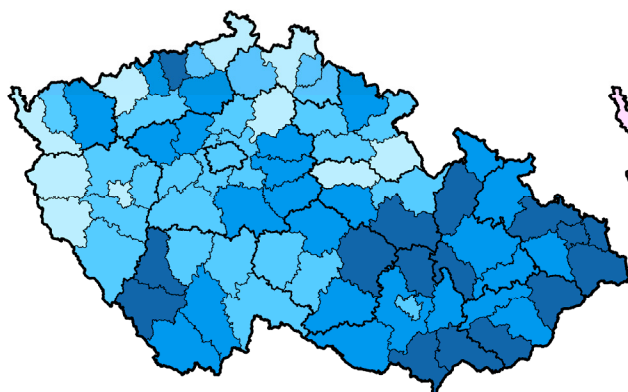
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a důvodu ve Zlínském kraji

Pramen: ČSSZ

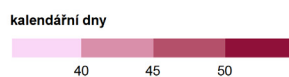
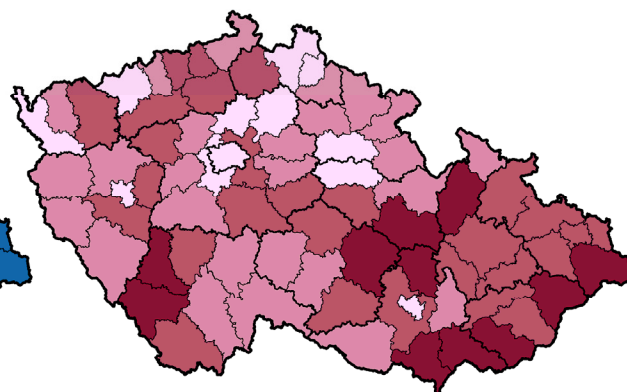

Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a okresů v roce 2018

Muži

Ženy

Zdroj: ČSÚ

